

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Historia Pelagiana Et Dissertatio De Synodo V.
Œcumenica In Qua Origenis ac Theodori Mopsuesteni
Pelagiani erroris Auctorum justa damnatio exponitur, &
Aquilejense Schisma describitur**

Noris, Enrico

Patavii, 1708

Cap. 2. Recentiores accusant eandem Sancti Augustini doctrinam
antilogiæ. Rejiciuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72486)

posthac non falsas, ac prorsus inanes illius Recentioris voces intelliget, qui ausus est blaterare, Sancti Augustini libros esse tenebris, ac nubibus obductos, dum ex Apostolicæ Sedis oraculo Sole clariores elucent.

Onitto consultò plura Sanctorum Patrum testimonia, quibus Augustinus ab objectâ obscuritate vindicatur; illa enim producam in calce hujus operis, & quidem nobilissima. Hic tamen Sancti Prosperi verba in præsentî repetere juvat in Præfatione ad excerpta Genuesium, initio cujus hæc ait: *In libris B. mem. Augustini Episcopi &c. si aliqua vos morabatur obscuritas, decurrere debeatis ad Patrem illum, à quo descendit omnium datum optimum, & omnium donum perfectum, & à quo datur spiritus sapientiæ, & intellectus.* Hæc autem dixit, non quòd putaret Augustini dicta esse obscura, sed quòd ob minutam intelligentiam illis, ad quos scribit, obscura visa erant, nam hæc planè verbis illud opus concludit: *In quibus NULLA EST OBSCURITAS, si de fide prædestinationis, & gratiæ Dei, ex qua est omnium bonorum origo, perseverantiaque meritum, hoc teneatur, quod habet veritas.* Ipse Augustinus in fine libri de Gratiâ, & libero arbitrio hæc seridò Lectoribus inculcavit: *Repetite assidue librum istum, & si intelligitis, Deo gratias agite, ubi autem non intelligitis, orate ut intelligatis, dabit enim vobis Dominus intellectum.* Et de eodem volumine loquens initio libri de Corrept. & gratiâ: *Semel lectum, inquit, nullo modo arbitremini satis vobis immo-tescere potuisse: Si ergo eum fructuosissimum habere vultis, non vos pigeat religendo habere notissimum.* Volo autem Prospero supparem producere doctissimum Galliarum Præsulem, qui gravi sententiâ Adami scriptoris Galli præposterum de Augustini scriptis iudicium perculit, ut pareat allata ab adversario argumenta nihili fieri ab eruditis viris. Illustrissimus Joseph Maria Suarezius Episcopus Vasionensis in differentatione priori de chronologiâ Operum Sancti Augustini hæc ait: *Sed quod Sanctissimus Petrus Apostolorum Princeps de Coapostoli sui Sancti Pauli sensit Epistolis, usurpare de Operibus Sancti Augustini audeo; scilicet in illis Sanctum loqui Patrem de his, in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti, & instabiles depravant, sicut & cæteras Scripturas ad suam ipsorum perditionem: Nec enim Auctoris ullâ id accidit culpâ, sed Lectorum vitio, qui sive minus perspicaces, seu vagis imbuti prius erroribus, ordinem potissimum librorum, & disputationum ignorant, mentem acutissimam, & sanctissimas sententias doctissimi Patris assequi non potuerunt; ex ignorantia occæcati sibi nebulas offundunt, & inania portentâ comminiscuntur.* Hæc quidem ille ante triennium scripsit, cujus sententia tanto Præsule digna priori huic capiti finem imponet.

CAPUT II.

Recentiores accusant eandem Sancti Augustini doctrinam antilogiæ. Rejiciuntur.

Graviorem alteram injuriam iidem Scriptores Augustino inferunt, inquit enim, eundem Sanctum Doctorem tot, tantisque antilogiis laborare, ut ex illis prægrande satis volumen possent confarcinare. Accusationem ipsorummet verbis recitabo: Adamus cap. 6. pag. 614. hæc citrà pudorem eructat: *Mihi licet addere, quòd si diversas Sancti Augustini sententias in hæc materiâ colligere vellem, corpus quoddam ex diversissimis partibus coaptarem. Uno loco dicit, nostram salutem absoluto decreto esse definitam, alibi ni-*

hilominis affirmat, pendere illam à nostrâ voluntate: Præsentiam esse posteriorem decreto reprobationis, & esse item anteriorem: Nostrâ libertate gratiam adimpleri, & libertatem in usum à gratiâ deduci: Gratiam esse vittricem, sed & eidem nostram libertatem resistere: Solum peccatum originis plures in damnationem perpetuam conticere, & homines damnari ob propria tantum delicta, & libertatis rebellionem: Hic arma sumpsit contra Gratiam, & hic eandem evexit. Hinc concludo, quòd si mihi non licet dicere, Sanctum Augustinum in variis suorum librorum locis sibi contradixisse, saltè fas est mihi credere, ipsius doctrinam esse intricatissimam, cum nulla reperiri possit intricatior, quàm quæ sibi ipsi repugnare videretur. Ita Recentior Sancti Augustini defensor. Hæc ed collimant, ut summum Ecclesiæ Magistrum omni prorsus exuant auctoritate. Quotusquisque enim est, qui credat viro illi, qui nec sibi credit? Certane mihi erunt illa, quæ ipsimet auctori incertissima visa sunt? Ubi & divisio, ac sententiarum varietas est, indè procul veritas degit, quæ cum una sit, nequit in partes dividi. Qui opposita docet, nihil sanè docet, enim verò diruit, ædificatque. Solus error sibi nec cohæret, nec constat. Quòd si verâ sunt, quæ adversarius Augustino objicit, erit Augustinus impostor, & mendax, & dum de uno in aliud transfilit immemor eorum quæ dixerat, & tibiam sibi, & cervicem frangit. Si Augustinus usquè aded antilogiis scatet, ut quodlibet potius ænigma intelligas, quàm veram ejus, germanamque sententiam expisceris: si obscuris verborum involucris veritatem, quam explicandam susceperat, implicuisse credendus est: quo jure, quoque titulo Clemens VIII. in maximis illis de auxiliis divinæ gratiæ litigiis unum Augustinum consulendum iussit, à quo veritatis secreta peterentur? Pessimo sanè consilio in obscuris lucem, & inter secum invicem pugnantem Augustini sententias dissidia componendi modum quævisisset.

Pelagiani olim, ac postea Semipelagiani eandem calumnias in Augustinum projecere, quorum verba alibi data sunt, eos autem acerrimè reprehendit Sanctus Prosper contra Collatorem cap. 41. ut nihil ab Adamo contra Sanctum Doctorem proponatur, quod non ex veterum ejusdem hostium ore prodierit, quos tamen omnes brevi illo dicto Augustinus confutavit: *Hinc est, quòd sententias meas inter se contrarias putas, vel putari cupis, tanquam improbem, quod ante approbaverim, aut amplectar, quod ante respuerim. Audi ergo apertam sententiam meam, & intellige, vel sine intelligere alios, non offundendo caligines nebulosæ disputationis serenitati sincerissimæ veritatis.* Lib. 5. contra Jul. cap. 9. Et quidem Augustino quid commune cum reliquis accidit, qui ob singulare ingenium supra cæteros doctrinarum copiâ evecti Scholarum Magistri evasere. Etenim sectatores, cum certatim diligentior operam in sectæ Patrono legendo ponere studeant, suo tamen plus nimio ingenio indulgentes, diversa docendo Magistros in contradictionis suspicionem trahunt. Hoc Aristoteli, hoc Platoni contigit, hoc Sancto Thomæ postea, ac Scoto nobilissimarum Scholarum Principibus accidit, toties discipulis de præceptoris mente acerrimè inter se conflantibus. Nullus tamen sectatorum summis illis viris contradictionis crimen impingit, sed quæ ab adversariis adducuntur, congruis interpretamentis explicare conantur. Quare cum Augustinus librorum copiâ, doctrinâ subtilitate, & quod caput est, argumentorum propè contrariorum pertractatione cæteros longò post se intervallo reliquerit, eidem etiam periculo

periculo proximus factus est, nempe ut contraria docuisse credatur, dum à contrariis, ac sibi invicem repugnantibus Scriptoribus certatim sibi favens publicatur. Maligni tamen, ac irreligiosi prorsus Lectoris sit, affirmare, tantum Doctorem contraria docuisse. Verùm Adamus haud iis scrupulis perfrictus clamat pag. 590. *Augustinum Theologorum scholas in partes, ac Doctores in factiones divisisse.* Erras: nam è contrà potius diversæ Scholarum, ac Doctorum factiones Augustini doctrinam in contrarias partes dilaniarunt. Etenim dum ad Augustinum legendum præoccupatis animis accedunt, nec ejus uti volunt magisterio, sed patrocinio, suas opiniunculas maximo Ecclesiæ Doctore audaçter afficiant. Quis enim Recentiorum eâ mente Sancti Doctoris volumina aperit, ut ejuratâ etiam propriâ opinione, unius Augustini sententiæ inhærendum sibi decernat? Sed velit, nolit, Augustinus in partes vel machinis trahendus est, atque Ecclesiæ Magister, si superis placet, ipsorum discipulus publicandus.

Hanc eandem accusationem prosequens adversarius cap. 6. pag. 611. inquit: *Ostendimus etiam Sanctum Augustinum in hac materiâ ter sententiam mutasse.* Citat autem in margine cap. 3. de Prædest. Sanctor. Verùm semel tantum se mutasse sententiam Sanctus Doctor ibidem scribit; nam initium fidei ex nobis, non ex Deo esse olim arbitrabatur, quem postea errorem re melius ex Apostolo cognitâ repudiavit. Quæ tamen mutatio sententiæ non vitio, sed laudî illi deputanda est, cum ab errore ad veritatem deflexerit; imò revelante Deo eam se priorem opinionem exuisse scribit cap. 4. *Ecce, inquit, quare dixi superius, hoc Apostolico præcipue testimonio etiam me ipsum fuisse convictum, cum de hac re aliter saperem, quam mihi Deus in hac questione solvendâ, cum ad Episcopum Simplicianum, sicut dixi, scriberem, revelavit.* Sapiens igitur vir Deo revelante monitus sibi errantem contradixit, & priori errore posteriori sententiâ emendato, unam esse voluit, imò fecit de gratiâ, ac prædestinatione doctrinam in omnibus sibi coherentem. Scimus tamen, de Augustini sententiâ Theologos inter se digladiari; at ii ipsi certatim sacras literas sibi faventes producant, neque minori contentione de Scripturæ, quàm de Augustini sensu decernant. Porro quis eò dementiæ impetu feratur, ut dicere auit, sacri Codicis sententias esse intricatissimas, turbas Ecclesiæ dedisse, doctos viros in factiones divisisse, aliave similia, quæ de Augustino Adamus scripturit? Non defuere tamen nebulones, Christianæ religionis hostes, qui sacras literas contradictionis arguerent, quos cæteros inter refellit Sanctus Augustinus in libro de Consensu Evangelistarum.

At quæ adversarius ad Augustinianas antilogias suadendas adducit, futilia prorsus sunt, vixque citrà nauseam repeti possunt. Opponit enim primo loco, Augustinum docuisse, nostram salutem absoluto Dei decreto definitam esse, & alibi tradidisse, eam nihilominus à nostrâ voluntate pendere. At hæc ipsa est Sancti Thomæ sententia, quam non solum sectatores, sed melioris etiam notæ Theologi subscribunt dicentes, gloriam in intentione absoluto Dei decreto prædestinatis præfixam fuisse, at in executione ab eorundem meritâ pendere; de quâ re Augustinus libro de Grat. & Libero arb. cap. 18. ubi quærit, quomodo vita æterna detur nostris meritâ tanquam præmium, & simul detur ex gratiâ nulla merita supponente. Alteram contradictionem opponit, nempe docuisse Augustinum, præscientiam esse posteriorem decreto

reprobationis, & esse etiam anteriorem. Sed debuisset hic Recentior, indicare libros, & capita, ubi hæc Augustinianæ antilogias notasset, neque enim tantæ fidei virum illum putamus, ut dicenti, & nullo testimonio probanti credere debeamus, in re præsertim gravissimâ, ubi sanctorum doctrinam, atque auctoritatem in quæstionem trahit. Interim dicimus, falsò aseri Sanctum Augustinum posuisse reprobationem antè demeritorum præscientiam; nota est illa ejusdem sententia toties repetita: *Bonus est Deus, justus est Deus, potest sine bonis meritis liberare, quia bonus est, non potest sine malis meritis damnare, quia justus est.* Hinc contrà Pelagianos probat, Deum futurum injustum, si rejiceret à gloriâ pueros nulli peccato obnoxios, idque ferè ubique præstat in opere posteriori contrà Julianum, & in priori etiam lib. 3. cap. 4. & 12. Serm. 14. de Verb. Apost. & Epist. 106. Nec ullum locum dabit adversarius, ubi doceat Augustinus, reprobari quempiam à Deo, cujus nullum Deus demeritum præviderit. Addit tertio loco, tradere Augustinum *A nostrâ libertate gratiam compleri, & à gratiâ libertatem in usum deduci.* Sed hæc benè inter se conveniunt. Nam sola gratia non ponit actum bonum in nobis, sed unâ cum liberâ voluntate, quam ipsa præmoveret, & in actum deducit: undè ex gratiâ, & libero arbitrio fit completum principium actuum bonorum, ita tamen ut libertas gratiæ ancilletur. Et sanè cum sinè gratiâ nihil fieri possit, prout oportet ad salutem, à solâ gratiâ humana libertas in bonum, & meritorium ulum agi potest. Non do Augustini textus, quia res in omni Scholâ est manifesta, licèt de modo, quo illæ motiones fiant, disceptetur. Primum legi potest in Augustino Serm. 13. de Verbis Apost. cap. 11. *S. Agnosce quid postcas &c.* ubi inter alia scribit: *Si non esses operator, ille non esset cooperator.* lib. 2. de Pecc. mer. cap. 5. & alibi. Alterum verò in omni paginâ librorum contrà Pelagianos, ubi Catholicum illud dogma semper inculcat, nihil boni meritorii fieri posse sine gratiâ.

Quarta sequitur objecta Augustino contradictio: *Gratiam esse victricem, sed & eidem nostram libertatem resistere.* At de eadem gratiâ in individuo nunquam hoc Augustinus somniavit, ut eadem simul & vince-ret libertatem, eamque sibi subderet, & nihilominus à libertate rejiceretur; si enim rejicitur, jam non est victrix, sed victa repellitur. Quòd si de diversâ, ac distinctâ gratiâ ea Augustinus dixit, omnis contradictionis umbra ab ejusdem dictis procul abest. Sanè Recentiores pleno ore affirmant, gratiam congruam semper esse victricem, non congruam verò repulsam pati à libero arbitrio, quod & eorum antagonistæ de gratiâ prædeterminante, & purè sufficienti tradunt; quæ si contradictionem involvunt, publicæ gratiæ agendæ Adamo erunt, qui universos Scholasticos ab inveterato errore liberaverit. Itaque cum Augustinus scribit libro de Prædest. Sanctor. cap. 8. *Hæc itaque gratia, quæ occultè humanis cordibus divinâ largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur: cum eandem dicit movere indeclinabiliter, insuperabiliter, invictissimè cap. 12. de Corr. & Grat. efficacissimis viribus lib. de Grat. & libero arb. cap. 16. occultissimâ, efficacissimâ potestate lib. 1. ad Bonif. cap. 20. cum, inquam, Sanctus Doctor his, aliisque epithetis victricis gratiæ energiam exprimit, de congruâ, & efficaci accipiendus est. At cum debili cuidam gratiæ nostram libertatem resistere tradit, ut patet ex lib. 1. quæst. 2. ad Simplicianum, ex cap. 9. de Prædest. Sanctor. ubi ait: *Ex duobus ætate jam grandibus impiis**

Impiis cur iste vocetur, ut vocantem sequatur, ille autem aut non vocetur, aut non ita vocetur, ut vocantem sequatur, inscrutabilia sunt iudicia Dei. Palam fit, quosdam vocanti Deo resistere, quæ etiam ex cap. 11. de Corrept. & Grat. deducuntur, cum adiutorium ministratum Angelis antè lapsum dari etiam in statu naturæ lapsæ quibusdam, aliis in pœnam peccati non dari, scribit; cum, inquam, ista docet, de alterâ gratiæ specie debili, incongruâ, & remotè sufficienti loquitur, undè nulla hic contradictionis suspicio Augustinum tangit.

Quinta contradictio est: *Plures damnari ob solum peccatum originis, & item docet, homines non damnari nisi ob peccata personalia, & propriæ libertatis rebellionem.* Non ita est, Adame. Docet Augustinus, pueros decedentes sinè baptismo damnari ob solum peccatum originis, majores verò natu homines, & propter peccatum originis, & propter alia, quæ ipsorum malitiâ superaddidit; in quibus nulla contrarietatis umbra conspicitur. Audiatur Sanctus Doctor lib. de Corr. & Grat. cap. 13. *Hi ergo, qui non pertinent ad istum certissimum, & felicissimum numerum, pro meritis iustissime judicantur: Aut enim jacent sub peccato, quod originaliter de generatione traxerunt, & cum illo hæreditario debito hinc exeunt, quod non est regeneratione dimissum, aut per liberum arbitrium alia insuper addiderunt; arbitrium, inquam, liberum, sed non liberatum; liberum justitiæ, peccati autem servum, quo voluntur per diversas noxias cupiditates, alii magis, alii minus, sed omnes mali, & pro ipsâ diversitate diversis suppliciis judicandi.* Rursus quomodò ii, quibus in baptismo dimissum est peccatum originale, possint dici ob peccatum originale relictum in massa perditionis, tradit Sanctus Doctor cap. 7. & nos inferius dicemus, ubi de erroribus Augustino objectis sermonem instituemus, & certè hi nullo pacto damnari possunt ob reatum peccati originis; & de his loquitur Augustinus, dum ait neminem damnari, nisi ob propria crimina.

Sextam contradictionem ita efformat: *Hic arma sumpsit Augustinus contra gratiam, & alibi eandem exegit.* At nullum Augustini verbum proferenti non ita facilem assensum damus. Ubinam Augustinus contra divinam gratiam arma induit? ubinam illi injurius fuit? quo verbo illam vel tantillum læsit? Sanè in libris contra Manichæos de humani arbitrii libertate exaratis nondum exortis Pelagianis, divinæ gratiæ mentionem fecit, illiusque ad justè, pièque vivendum necessitatem memorabili dicto pronuncia- vit, ac si futuros ejusdem gratiæ hostes prævidisset. Quare lib. 1. Retr. cap. 9. recitatis pluribus textibus ex libris de libero arbitrio in favorem gratiæ concludit: *Ecce quàm longè antequàm Pelagiana hæresis extirpisset, sic disputavimus, velut jam contra illos disputavimus.* Hinc cum in libro primo ad Simplicianum multa pro libero arbitrio dixisset, illud tamen gratiæ subjecit, non suprâ eandem extulit; undè libro de Præd. Sanctior. cap. 4. ait: *In cuius questionis solutione elaboratum est quidè pro libero arbitrio voluntatis humanæ, sed vici Dei gratiæ.* Ergo si Augustinus vel cum pro defensione liberi arbitrii decretoria arma tractabat, gratiæ victoriam dabat, ubinam contra illam gladium eduxit?

Harum quidè contradictiones sententiarum Augustino recentior ille Scriptor opponit, qui tamen haud ausus est tantum erroris Augustino affricare, sed cum hoc illi in religionem veniret, adjecit: *Hinc concludo, quòd si mihi non licet dicere, Sanctum Augus-*

tinum in variis suorum librorum locis sibi contradixisse, saltè fas est mihi, credere, ipsius doctrinam esse intricatissimam &c. Non ait: *hinc concludo, cum mihi non liceat dicere &c.* Sed quasi subdubitans, liceat ne sibi Augustinum contradictionis inculare, si mihi, inquit, NON LICET. At nec primum tibi licet dicere, neque alterum fas est credere, nempe doctrinam Sancti Augustini esse intricatissimam, insigni enim notâ præclarissimi Ecclesiæ Magistri libros afficis, quam tuo Suario, vel Vasquio inferri à quopiam minime patereris. Crede mihi, haud tibi licitum est tam abjectè de Augustino sentire. Quid enim irreligiosius fieri potest, quàm Augustinum veluti multiformem in sentiendo Protheum inducere, modò affirmantem, modò negantem, modò album, modò nigrum, tot in eadem scenâ cothurnos subindè mutantem? Non igitur contrarius sibi est Augustinus, sed Adamus contra se pugnat, qui cum in libro inscripserit titulum: *Calvinus Sancti Augustini armis destructus*, mirabili constantiâ affirmat cap. 4. pag. 596. Scripta Sancti Augustini non esse satis apta ad exarmandos Calvinistas. Undè lepidâ Magni Doctoris sententiâ lib. 5. contra Jul. cap. 5. hocce caput claudamus: *Non sunt ergo, inquit, verba mea inter se contraria, quamvis te patiantur, vel non intelligendo, vel alios intelligere non sciendo contrarium.* Additque: *Tu ergo, qui in me quasi sententias inter se pugnantes notasti, & momordisti, expone quemadmodum tibi ipse constiteris, nec tibi ipse restiteris.*

CAPUT III.

Recentiores Sancti Augustini doctrinam contra Pelagianos excessus insimulant.

Nonnulli Scriptores recentes, qui de re Theologica libros edidere, cum Sancti Augustini auctoritate nimium se premi, serò jam tandem sentiant, illamque palam rejicere reformident, ne eo in campo hostibus, qui Augustini nomen ubique inclamant, cedere videantur, novo crimine Sancto Doctori impacto, eidem se subducere conantur; inquit enim, Augustinum æstu disputationis abreptum excessisse lineas necessaria veritatis, ut sit nimia quadam severitas, & iniqua vexatio, quæ medium illud, in quo veritas sedet, transgredi jubet, si præcat Augustinus. Verba Annati sunt lib. 8. sui Aeg. cap. 2. pag. 862. Adamus hunc capiti septimo titulum dedit: *Sanctum Augustinum permisisse se nimium abripi æstu disputationis contra Pelagianos, & longius, quàm volabat, prætergressum esse.* Celebre Sancti Bonaventuræ dictum hac de re explicatur. Pag. 616. Quas voces Moraines, Decampsius, cæterique Recentiores integras reddunt. Neque verò semel, iterumve hoc Augustino contigisse putant, sed in omnibus serè suis contra Pelagianos disputationibus. Injere quidè hanc facillimam evadendi viam, ne in Augustino interpretando diutius ingenia macerarent. Verùm nil moderni isti Augustini Censores producant, quod Pelagiani, ac Semi-pelagiani antè duodecim Sæcula Sancto Doctori non opposuerint. Julianus Pelagianorum insolentissimus hoc Augustino vitium objiciens dicebat: *Si quis aut liberum in hominibus arbitrium, aut Deum esse nascentium conditorem dixerit, Cælestianus, & Pelagianus vocatur.* Ne igitur vocentur hæretici, sunt Manichæi, & dum falsam venentur infamiam, verum crimen incurruunt infamiarum, quæ circumdantur pinnis, ut cogantur in retia. Apud Augustinum lib. 2. de Nupt. & Conc. cap. 3.